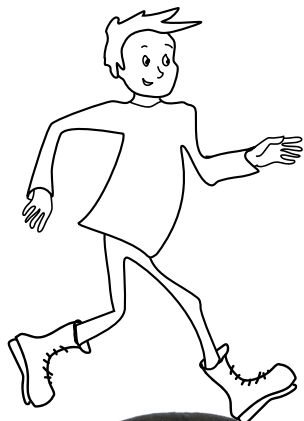

GEHEIMEN VAN BERG EN RIJN

////////////////////

TUSSEN MUREN EN POORTEN

Vroeger...

Vroeger lag er om de stad Rhenen een stenen muur. Helemaal rond de stad. Je kon de stad alleen binnenkomen door één van de poorten. Je mocht niet zo maar een muur bouwen. Daarvoor moest je het stadsrecht krijgen van de baas van het land (de landsheer). Rhenen had dat stadsrecht. Bij het stadsrecht hoorde ook dat de burgemeesters en de schepenen recht mochten spreken. In het stadhuis was de rechtbank. In Rhenen mocht ook markt gehouden worden. Veel spulletjes werden met boten over de Rijn naar Rhenen gebracht. In Rhenen werden ook veel spullen gemaakt. Er is veel geld verdiend. Steen is duur en in de stad stonden veel stenen huizen. De burgers van Rhenen waren daarom best trots op hun stad. Rhenen hoorde bij Utrecht. Daar was de bisschop de baas, een belangrijke man uit de kerk. Bij Wageningen begon het land van de vijand. Wageningen lag in Gelre, in Gelderland zouden wij zeggen. Hun baas was de hertog van Gelre. De hertog en de bisschop maakten vaak oorlog. De hertog van Gelre had sterke legers die Rhenen vaak veroverd hebben. Gelukkig gingen de soldaten uit Gelre telkens weer weg.

Stukje van
de oude
stadsmuur
van Rhenen

Zicht op Rhenen

Een sterke muur om de stad was dus belangrijk. Die muur was zo dik dat er een breed pad over liep. Als je op de muur stond kon je jezelf verstoppen achter de kantelen. Er zaten ook spleten in de muur. Met je pijl en boog kon je door die spleten schieten op de vijand. Vóór de muur stonden struiken met scherpe stekels, dan had je nog een klein muurtje en daarvoor was een diepe gracht. Meestal stond er geen water in die gracht. De aanvallers moesten dus eerst door de gracht, dan over het kleine muurtje, door de prikkelsstruiken en dan over de grote muur. Dat viel niet mee!

De poorten waren grote gebouwen. Ze hadden ronde en vierkante torens. Er was een ophaalbrug. Er waren poortdeuren aan de binnenkant en aan de buitenkant. Er was ook een hek met tralies. De Westpoort lag aan de kant van Elst, vlak bij de herberg 'De koning van Denemarken'. De Bergpoort lag aan de kant van de Grebbeberg. Als je vlak bij snackbar Colijn bent, kun je nog iets van de muren van de poort zien. Dan was er ook de Rijnpoort. Die lag in de buurt van het Stadhuis. Aan de kant van de molen, die hoog op de oude muur staat, was geen poort. Jammer dat er zoveel van de poorten en muren van Rhenen verdwenen is!

- Legenda**
- Wegen
 - Kerk
 - Oude stadsmuur
 - Oude stadspoort
 - Oude watergang
 - Oude greppel
 - Oude centrum

Bron: rkd.nl

Rembrandt tekende de Westpoort

De Rijn >

< richting Wageningen

Zicht op het oude Rhenen
vanuit de lucht.

Bron: Virtueel Rhenen

richting Elst >

Aan de slag!

Opdracht 1 De resten van de stadsmuur

Wat hoort bij welk plaatje?

Zet het nummer in het witte hokje bij de juiste afbeelding.

1. Deze woning is gebouwd op de resten van de Spijkerstoren. Ze staat vlak bij de Cunerakerk
2. Dit is de oude stadsmuur bij de molen
3. Dit is de muur bij het Keldermanspad. Als je naar beneden rent ga je hard, want het pad loopt van hoog naar laag.
4. Dit is een stuk van de Bergpoort. Tussen de ronde en snackbar Colijn

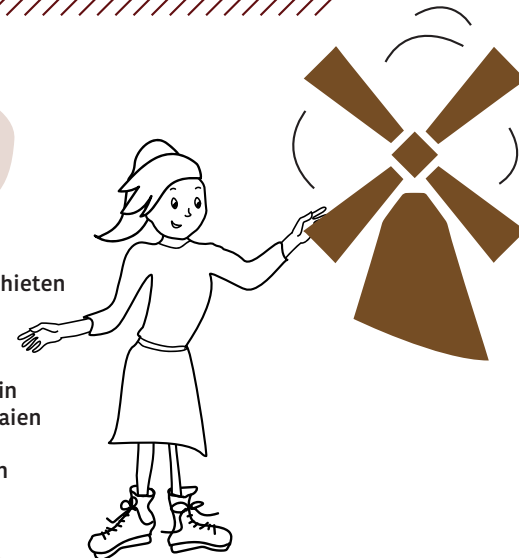

Opdracht 3 Molen op de muur

Waarom staat de molen op de muur?

Kruis het beste antwoord aan

- ☐ Vanuit de molen kun je dan op de vijand schieten
- ☐ Dat is voor de sier
- ☐ Hoe hoger de molen staat, hoe meer wind in de wieken en hoe harder de molen kan draaien
- ☐ Vanuit de molen kun je de vijand bespieden

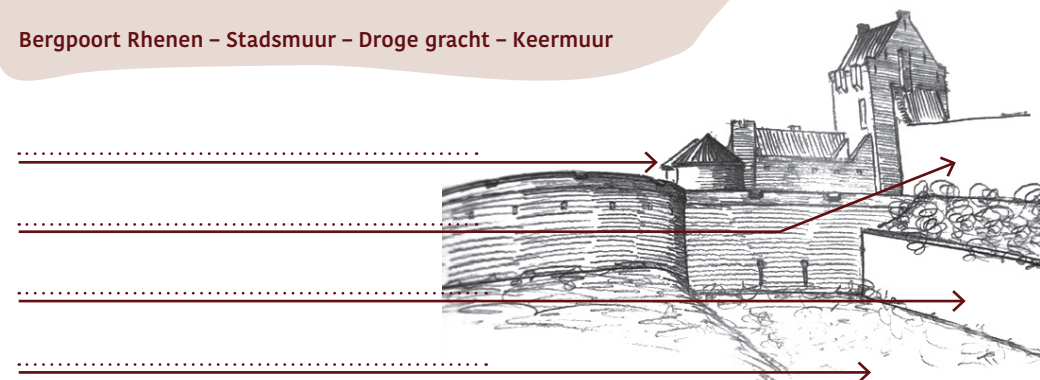

Opdracht 4 Opbouw van de muur

Hier zie je een tekening van de muur van Rhenen van vroeger.

Zet de volgende woorden bij de goede pijl:

Bergpoort Rhenen – Stadsmuur – Droge gracht – Keermuur

Bron: Beschermd door Steen.
De stadsmuren van Rhenen.

Opdracht 5 Verdedigen

Welke twee wapens vind je het meest geschikt voor de soldaten die op de muur staan en de stad moeten verdedigen?

Zet een cirkel om twee woordjes.

lange speer – schild – pijl en boog – grote stenen – zwaard

Opdracht 6 Aanvallen

Welke slimme plannen kunnen de aanvallers bedenken om in de stad te komen?
Welke twee plannen vind jij het slimste?

Zet twee rondjes:

- Soldaten verstoppen in een hooiwagen en die wagen de stad binnen rijden
- Met ladders tegen de muur op klimmen
- Een tunnel graven onder de droge gracht en de stadsmuur door
- Met een blijde (een wagen met een gooibalk) zware stenen tegen de muur smijten

Jacob Tuk,

Opdracht 7 Het verraad van Jacob Tuk

Je hoorde in het verhaal over Jacob Tuk. Jacob Tuk heeft twee hooiwagens expres heel hoog opgeladen. Hierdoor kwamen zijn wagens vast te zitten in de poortopening. De deuren konden niet meer dicht en de vijanden (de Geldersen) konden naar binnen. Stel je voor dat we een vraag zouden kunnen stellen aan Jacob Tuk. Welke zou je dan aan hem willen stellen?

Opdracht 8 Poortgebouwen

Poorten zijn grote gebouwen. Vaak hebben ze prachtige torens. Bekijk de volgende 6 poorten.

Tel alle ronde torens: _____ ronde torens

Tel alle vierkante torens: _____ vierkante torens

Tel alle 8-hoekige torens: _____ achthoekige torens

De poort van Zierikzee heeft een trapgevel. Aan de bovenkant van de poort lijken er net twee trappetjes naar elkaar toe te lopen. Welke poort heeft nog meer een trapgevel? Goed kijken!

De _____ poort

Welke poort lijkt jou het sterkste? Zet daar een pijltje bij.

* Bron: Virtueel Rhenen

Bron: canonvannederland.nl

Bron: Wikipedia.org

Vischpoort, Elburg

Bron: Wikipedia.org

Opdracht 9 Ontwerp je eigen poort

Stel je voor: je leeft vroeger en het stadsbestuur besluit om een nieuwe poort te maken. Aan de noordkant, vlak in de buurt van de molen. Help het stadsbestuur.

Teken hoe de nieuwe poort er uit moet zien. Kijk nog even goed bij vraag 8 naar de poorten.

Teken je poort tussen de twee stadsmuurdelen. Welke van de drie poorten van Rhenen lijkt het meest op jouw poort?

De _____ poort

De kern!

Floris, kruisboogschutter,
Rhenen

Caspar, speerdrager,
Duitsers

Hildegonde, vrouw,
Rhenen

Joannis, knotsdrager,
Rhenen

Thomas, poortwachter,
Rhenen

Bron: rijksmuseum.nl

De vijand komt naar Rhenen! Dit keer zijn het soldaten van net over de grens, vanuit Duitsland. De mannen van de stad nemen hun wapens en klimmen op de muur. Hieronder zie je vijf mensen uit die tijd. Kies er één uit en schrijf een verhaal. Wat gaat hij/zij meemaken? Komt de vijand in de stad, of houden de Rhenenaren hem tegen? Hoe gaat het aflopen?

Titel:

Welke persoon? _____

Zet een rondje om het goede antwoord.
Rhenen gaat wel/niet veroverd worden in mijn verhaal.

Illustraties & cartografie: Grafische Kamer

© Stichting ter behartiging van de belangen van scholen met de Bijbel op reformatische grondslag te Achterberg
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te achterhalen. Indien iemand meent als rechthebbende in aanmerking te komen, kan hij of zij zich tot de uitgever wenden.

REDACTIE

erfgoedhenen.nl

ONTWERP

grafische
kamer

grafischekamer.nl

IN SAMENWERKING MET:

CULTUURPLATFORM
RHENEN

